

Statističko istraživanje o otpadu od hrane u Republici Hrvatskoj

„Otpad od hrane“ je sva hrana koja je postala otpad. Potrebno je razlikovati neizbježni otpad od hrane (nejestivi dijelovi poput kore banane, ljuske jajeta, kosti) od onoga na koji možemo utjecati odnosno otpad koji možemo izbjeći. Gubici i otpad od hrane nastaju u svim fazama lanca proizvodnje i opskrbe hranom od primarne proizvodnje, prerade i proizvodnje, distribucije, skladištenja, trgovine, ugostiteljstva i institucionalnih kuhinja do kućanstava. Otpad od hrane predstavlja etički, okolišni i gospodarski problem, pa je sprječavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada od hrane izdvojeno kao prioritetna tema europskih politika, strategija i inicijativa. EU je za 2030. postavilo cilj prema kojem je u odnosu na prosjek 2021.–2023., potrebno smanjiti otpad od hrane za najmanje 10% po stanovniku u fazi prerade i proizvodnje te za najmanje 30% po stanovniku, zajednički u maloprodaji, distribuciji, ugostiteljstvu i kućanstvima.

Globalno, UN-ov cilj održivog razvoja 12.3 je da do 2030. godine treba prepoloviti otpad od hrane po stanovniku na maloprodajnoj i potrošačkoj razini te smanjiti gubitke hrane duž opskrbnog lanca i lanca proizvodnje hrane, uključujući gubitke nakon žetve.

U skladu s odredbama Okvirne direktive o otpadu¹, države članice EU 27 obvezne su najmanje jednom u četiri godine provoditi opsežna statistička istraživanja o otpadu od hrane uz primjenu propisane jedinstvene EU metodologije za osiguranje usporedivosti podataka. Za ostale godine kada se ne provode istraživanja, izrađuju se procjene nastalih količina. Svrha propisanih istraživanja je praćenje nastalih količina u odnosu na postavljene ciljeve.

Prvo opsežno statističko istraživanje o količinama otpada od hrane u Hrvatskoj provelo je Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije (dalje u tekstu Ministarstvo) 2021. godine (<https://otpadodhrane.haop.hr/?category=2020>), te je o rezultatima izvijestilo Europsku komisiju (EK). Sljedeće istraživanje provedeno je tijekom 2024. i 2025. godine, a za godine između su izrađene procjene.

Istraživanje u 2025. godini bilo je fokusirano na kućanstava, a u 2024. istraživao je poslovni sektor. Rezultati istraživanja provedenog u 2025. godini ukazuju na to da se navike kućanstva vezano za otpad od hrane nisu značajno promijenile u odnosu na 2021. godinu.

Statističko istraživanje u kućanstvima provedeno je na nacionalno reprezentativnom uzorku od 1021 kućanstva. Metodologija istraživanja uključivala je terensko (CAPI), a manjim dijelom i on-line (CAWI) istraživanje koje se sastojalo od ispunjavanja anketnog upitnika u prvom koraku te 7-dnevnog vođenja dnevnika bacanja otpada od hrane u drugom koraku. Za potrebe mjerenja

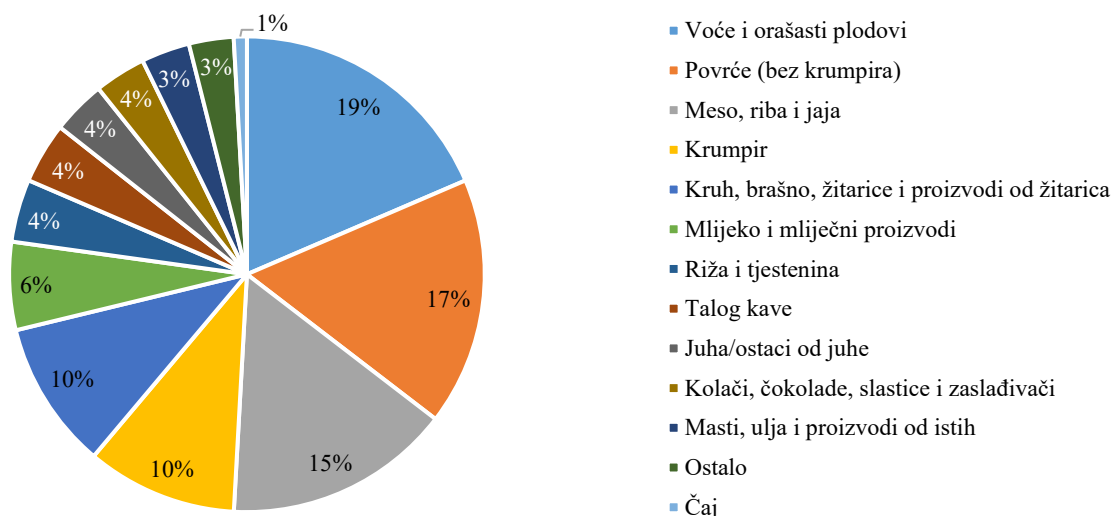
¹ Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva (SL L 312, 22. 11. 2008.) kako je posljednji put izmijenjena Direktivom (EU) 2025/1892 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. rujna 2025. o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu

ispitanici su koristili digitalne vage. Istraživanje je u kućanstvima je provedeno u suradnji s vanjskom agencijom za ispitivanje javnog mnijenja

Rezultati istraživanja pokazuju da se u 2025. godini u kućanstvima u RH ukupno bacilo 221.808 t hrane, odnosno 57,3 kg po stanovniku, od čega se 93.920 t ili 24,2 kg po stanovniku odnosi na jestivi dio.

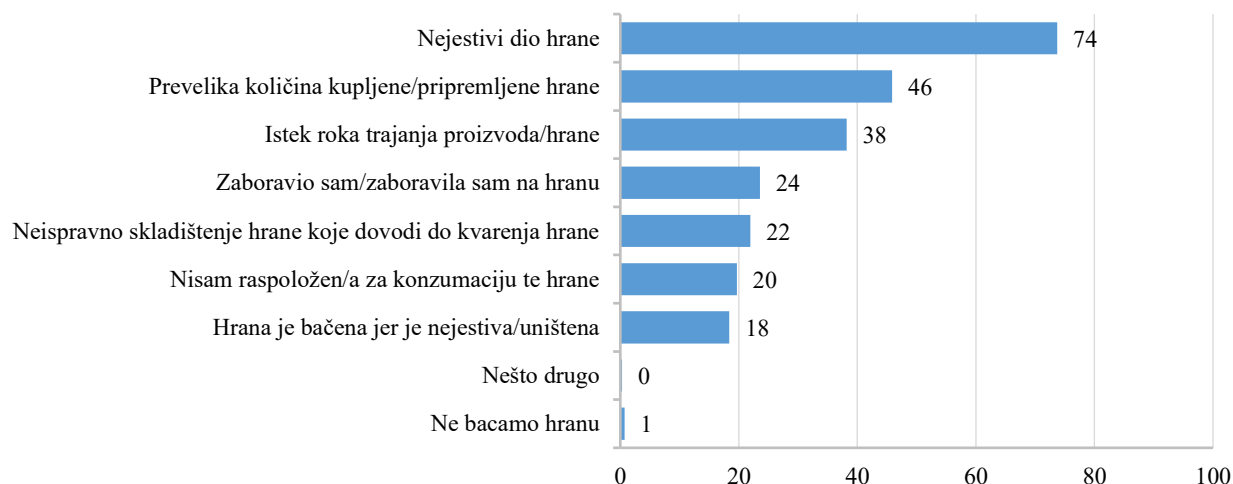
Rezultati istraživanja provedenog u kućanstvima pokazali su da prosječno kućanstvo u RH tijekom jednog prosječnog tjedna baci 2.688 g otpada od hrane, odnosno 1.101 g po članu kućanstva. Od toga se 466 g, odnosno 42 %, odnosi na jestivi dio, odnosno onaj dio otpada od hrane koji se mogao izbjeći.

Što se tiče strukture bačene hrane u kućanstvima, i dalje se najviše baca povrće (isključujući krumpir), voće i orašasti plodovi te meso, riba i jaja. Također, hrana se i dalje najčešće baca u spremnik za miješani otpad ili u spremnik za biootpad. U odnosu na 2021. godinu, zabilježeno je manje odvajanja hrane za životinje što je vjerojatno direktni odraz toga da je u uzorak ušao manji broj kućanstva s domaćim životinjama i kućnim ljubimcima.

Slika 1. Kategorije bačene hrane prema masenom udjelu u ukupnoj količini bačene hrane

Glavni razlog bacanja hrane i dalje su nejestivi dijelovi hrane.

Slika 2. Razlozi bacanja hrane (%)

U prosjeku bacaju manje hrane:

- kućanstva koja imaju vrt i/ili okućnicu
- kućanstva koja imaju kućne ljubimce
- kućanstva koja imaju domaće životinje
- kućanstva koja provode kućno kompostiranje
- kućanstva koja žive u kući

Posljednje istraživanje pokazalo je da ispitanici bolje razumiju razliku između rokova „upotrijebiti do” i „najbolje upotrijebiti do”, no još uvijek postoji visoka povezanost ova dva djelovanja iz čega proizlazi da velik broj ispitanika ipak ne razlikuje ova dva roka te je potrebno poduzeti dodatne edukativne mjere.

U 2024. godini Ministarstvo je u okviru projekta „Unaprjeđenje podataka o otpadu od hrane u Republici Hrvatskoj” provelo istraživanje o količinama otpada od hrane nastalog u fazama lanca opskrbe hranom u poslovnom sektoru. Prikupljanje podataka provodilo se elektronički, samopopunjavanjem anketnog upitnika, a statistički uzorak od 4.000 poslovnih subjekata i OPG-ova, reprezentativan za RH, izabran je od strane Državnog zavoda za statistiku.

Za potrebe provedbe ovog statističkog istraživanja, Ministarstvo je uspostavilo informatičku aplikaciju kao trajni alat pomoću kojeg se istraživanja mogu provoditi i u budućnosti te razvilo mrežnu stranicu za objavljivanje informacija o otpadu od hrane na jednom mjestu (<https://otpadodhrane.haop.hr/>). Navedeno je rezultiralo unaprjeđenjem sustava praćenja nastanka otpada od hrane u cijelom lancu opskrbe hranom, ali i povećanju dostupnosti, dosljednosti i transparentnosti podataka, čime se također doprinosi i naporima praćenja na razini EU.

Temeljem provedenih istraživanja izrađena je ukupna procjena nastanka otpada od hrane u RH u za 2025. godinu.

Ukupna količina nastalog otpada od hrane u poslovnom sektoru u 2025. godini², procijenjena je na 260.784 t. Gledajući prema broju stanovnika, riječ je o 67,3 kg otpada od hrane po stanovniku godišnje od čega se 13,4 kg po stanovniku odnosi na jestivi dio. Kada se navedenim količinama pribroji količina otpada od hrane nastalog u kućanstvima (221.808 tona, 57,3 kg/stanovnik), **proizlazi da je u Republici Hrvatskoj tijekom 2025. godine nastalo 481.553 tonu, odnosno 124,6 kg otpada od hrane po stanovniku. Za usporedbu, prema zadnjim dostupnim podacima Eurostata³, ukupno proizvedeni otpad od hrane na razini EU iznosi 128 kg po stanovniku od čega u kućanstvima nastaje 69 kg po stanovniku, a u poslovnom sektoru 59 kg po stanovniku (Tablica 1.).**

Tablica 1. Količina otpada od hrane u RH u 2025. godini

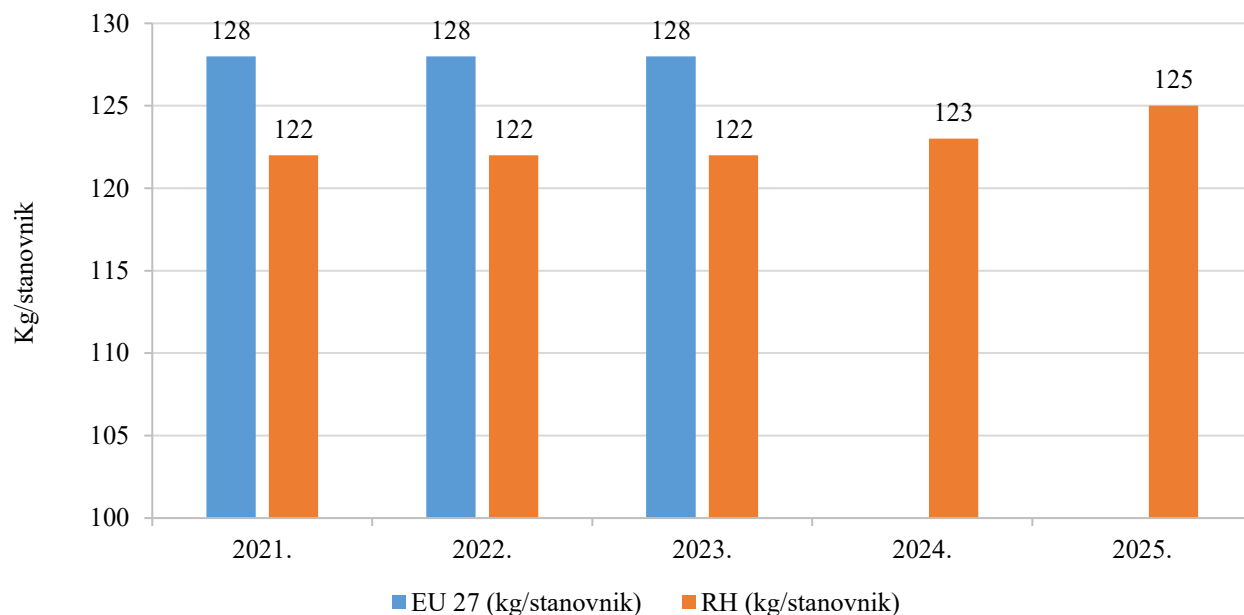
	Kućanstva	Poslovni sektor ⁴	Ukupno
Republika Hrvatska			
Ukupno godišnje (t)	221.808	260.784	482.592
Kg po stanovniku godišnje	57,3	67,3	124,6
Jestivi dio otpada od hrane (t)	93.920	51.846	145.766
Kg po stanovniku godišnje	24,2	13,4	37,6
Nejestivi dio otpad od hrane (t)	127.888	207.899	335.787
Kg po stanovniku godišnje	33,0	53,7	86,7
EU 27 (2023.)			
Kg po stanovniku godišnje	69	59	128

U odnosu na prethodno razdoblje 2021. do 2023. godine ukupne količine otpada od hrane na EU razini su bez promjena. Na razini RH bilježi se lagani porast tijekom 2024. i 2025. godine za koje još nisu dostupni podaci na razini EU (Slika 3.).

² Službeni podaci Državnog zavoda za statistiku o kretanju broja stanovnika za 2025. godinu još nisu dostupni te će ovi podaci biti naknadno korigirani

³ Zadnji raspoloživi javni podatak Eurostata je za 2023. godinu

⁴ Statističko istraživanje u poslovnom sektoru provedeno je 2024. godine, kada su tvrtke prijavljivale količine otpada od hrane nastalog u 2023. godini. Kako bi se dobili ukupni podaci za 2025. godinu, količina otpada od hrane u poslovnom sektoru iz 2023. godine preračunata je za faktor promjene broja stanovnika, sukladno EU metodologiji.

Slika 3. Procijenjena ukupna količina otpada od hrane u EU 27 i RH u razdoblju od 2021. do 2025. godine

Ako se promatra samo poslovni sektor, najveći udio otpada od hrane nastao je u primarnoj proizvodnji (36 %), zatim u maloprodaji i ostaloj distribuciji hrane (25%), restoranima i ugostiteljskim objektima (23%), a najmanje u preradi i proizvodnji (16%). Otprilike četiri petine (78%) otpada od hrane nastalo je kod poslovnih subjekata, dok je ostatak (22 %) nastao radom OPG-ova.

Slijedom rezultata provedenih istraživanja, proizlazi kako nije došlo do smanjenja nastalih količina otpada od hrane te je neophodno pojačati mjere za podizanje svijesti stanovništva kako bi se potaknulo smanjenje nastanka otpada od hrane, i to osobito na razini kućanstava, ali i u fazama lanca opskrbe hranom u poslovnom sektoru. Ako se vrlo brzo ne uspije postići pozitivan pomak u navikama, neće biti moguće ostvariti propisane ciljeve.

Zaključno, propisani ciljevi smanjenja nastanka otpada od hrane po stanovniku do 31. prosinca 2030. godine iznose najmanje 10%, u fazi prerade i proizvodnje, a zajednički u maloprodaji i drugoj distribuciji hrane, u restoranima i na mjestima na kojima se poslužuje hrana te u kućanstvima za najmanje 30%. Navedeni ciljevi u odnosu na Republiku Hrvatsku prikazani su u Tablici 2.

Tablica 2. EU ciljevi vezano za smanjenje otpada od hrane koje je potrebno dostići do kraja 2030. godine

	RH prosjek 2021.-2023.	Procjena za 2025. godinu	Cilj za 2030. godinu
Proizvodnja i prerada	10,9 kg/stanovnik	10,9 kg/stanovnik	9,8 kg/stanovnik
Maloprodaja, distribucija, ugostiteljstvo i kućanstva	87,0 kg/stanovnik	89,3 kg/stanovnik	60,9 kg/stanovnik

Detaljni podaci o navedenim istraživanjima i izmjerenim količinama otpada od hrane dostupni su na mrežnim stranicama portala [Mjerenja otpada od hrane](#).